

Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep
0032 OSLO

Vår dato 07.04.2015
Deres dato
Vår referanse
Deres referanse

Høringsvar - forskriftsendringer vedrørende eksport av fisk og fiskevarer

Sjømat Norge (tidl. Fiskeri- og havbruksnæringsens landsforening, FHL) viser til mottatt høringssak - forskriftsendringer vedrørende eksport av fisk og fiskevarer av 13. februar i år.

I høringen fremmes hovedsakelig to forslag til endringer i fiskeeksportforskriften;
1) markedsavgiften på eksport av sjømat foreslås differensiert, og
2) det foreslås en endret styrevalgprosess.

Sjømat Norge er i all hovedsak fornøyd med forskriftsendringene som Nærings- og fiskeridepartementet foreslår. Gjennom forslaget følger departementet på en god måte opp forventninger til endringer i Norges sjømatråd som tidligere er fremmet av FHL.

Innledende kommentarer

Sjømat Norge har gjennomført en grundig organisatorisk prosess i forbindelse med det fremlagte høringsforslaget. En grunnleggende tilbakemelding fra medlemmer og tillitsvalgte er at det er ønskelig at Norges sjømatråd også i de kommende årene skal være et sentralt fellesorgan for norsk sjømatnæring.

Samtidig uttrykkes det klart at det er nødvendig med endringer i Sjømatrådets organisering og innretning på de ulike aktivitetene, og at nødvendige endringer trolig sikres best gjennom justering av Sjømatrådets inntektsgrunnlag. Organisasjonen har særlig i de siste årene hatt en betydelig vekst i sine inntekter, og ved passering av en halv milliard kroner i inntekter for 2014 nådde man et inntektsnivå som knapt var i tankene da Eksportutvalget for fisk ble etablert i 1991.

En justering av Sjømatrådets aktiviteter og inntektsgrunnlag synes nødvendig for å sikre oppslutning om og eierskap til Norges Sjømatråd som organisasjon. Uten oppslutning og eierskap vil Sjømatrådet som sentral institusjon for sjømatnæringen være under kontinuerlig press fra deler av næringen. Dette er en situasjon som verken gagnar Sjømatrådet eller næringen over tid.

Evaluering av Norges Sjømatråd

Høringssaken og de forslag som fremmes gjennom høringen er en direkte oppfølging av en evaluering som ble gjennomført av Norges Sjømatråd i løpet av våren og sommeren 2014.

Evalueringen ble gjennomført av analyseselskapet Menon Business Economics. Evalueringen, som fokuserte på Sjømatrådets måloppnåelse, effektivitet og relevans, synliggjorde betydelige forventninger i deler av næringen til endringer i blant annet den fremtidige finansieringen av Sjømatrådet.

Det synes klart at særlig økende produkt differensiering gjør at fellesmarkedsføring får mindre relevans, selv om eksempelvis egen merkevarebygging ikke er kommet veldig langt i enkelte markeder. Nesten 25 år etter etableringen av Eksportutvalget for fisk/Norges sjømatråd har det skjedd betydelige strukturelle endringer i næringen, og det har vært store endringer i handelsmønstre og produktporteføljer.

Fellesmarkedsføring kan til og med være direkte konkurransevridende for en rekke virksomheter, slik det er påpekt på side 17 i Menons evaluering av Sjømatrådet hvor én av de større aktørene i næringen blant annet trekker frem at Sjømatrådets arbeid i noen tilfeller «skviser» deres egen innsats ut av markeder der de allerede har egne forbindelser. Dette skjer fordi Sjømatrådet benytter samme forbindelse som aktøren selv, og med dette tar opp plassen som «settes av» til norske produkter.

Slik dagens finansieringsmodell er innrettet er det heller ikke noe tak på hva det enkelte selskap skal betale eller en øvre grense for Sjømatrådets inntekter.

Med en justering av aktiviteter og aktivitetsnivå bør det være mulig å imøtekomme disse utfordringene. Da kan man også imøtekomme den avstandsfølelse som en rekke selskaper opplever til Norges sjømatråd.

Særlig aktiviteter som beredskap, kommunikasjon og markedsinformasjon fremheves som svært viktig for næringen i de kommende årene. Evalueringen fra Menon Business Economics gir da også tydelige signaler på at dette er aktiviteter som bør styrkes. Det er bred oppslutning om disse aktivitetene i næringen, ikke minst tiltak som kan styrke omdømmet innenlands, men disse tiltakene vil neppe fordre det inntektsnivå vi i dag ser i Sjømatrådet.

Nærmere om Nærings- og fiskeridepartementets forslag om forskriftsendringer

Differensiering/reduksjon i markedsavgiften:

- Departementet foreslår at Sjømatrådets arbeid innen fellesmarkedsføring for all hvitfisk, herunder også konvensjonell sektor og reker og skalldyr videreføres på dagens nivå og at Sjømatrådets arbeid med generisk markedsføring innen laks, ørret og pelagisk sektor reduseres.
- Departementet vurderer det som mest hensiktsmessig å sette markedsavgiften for laks, ørret og pelagisk fisk til 0,4%, alternativt 0,5%, mens de øvrige sektorene beholder sin sats på 0,75%. Målt i inntekter fra 2014 vil en sats på 0,4% gi et totalbudsjett til Sjømatrådet på om lag 321 mill. kroner (inkl. årsavgift). Eksportverdiene forventes å øke i årene fremover slik at det

samlede budsjettet vil kunne bli noe høyere enn dette. En sats på 0,5% vil gi et budsjett på omlag 375 mill. kroner (inkl. årsavgift).

- Det legges til grunn at dagens årsavgift på 15.000 kroner består.
- Departementet foreslår at markedsavgiften for varer som omfattes av tolltariffens posisjon 16.04 (fisk – tilberedt el konserver) fjernes.
- Departementet legger til grunn at aktiviteten innen beredskap og markedsinformasjon ikke skal svekkes. Videre skal Sjømatrådet fortsatt drive med generisk markedsføring, men markedsføringsinnsatsen i sektorene laks, ørret og pelagisk fisk foreslås redusert. Reduserte inntekter må håndteres gjennom en reduksjon i markedsinvesteringer/generisk markedsføring i de respektive sektorene og en reduksjon i operasjonelle lønnskostnader og administrasjon.
- Av hensyn til forenkling, forutsigbarhet for næringslivet, åpenhet og et effektivt marked vil departementet ikke gå videre med en drøfting av ulike tak-modeller.

Endret styrevalgprosess:

- Det foreslås at begrensningen i hvilke organisasjoner som skal kunne foreslå medlemmer til styret fjernes og at det ikke legges begrensninger på hvem departement kan oppnevne, med unntak av forutsetningen om styret skal være representativt for fiskeri- og havbruksnæringen.
- Departementet vil ikke være bundet av de foreslåtte kandidatene, men vil kunne bygge på forslagene for å sikre et best mulig styre. Departementet vil også gjennomføre egne sonderinger om kandidater.
- Departementet vil utarbeide en kompetansebeskrivelse for styret som vil være ledende for utvelgelsen. Kompetansebeskrivelsen utarbeides i samarbeid med Sjømatrådet og det eksisterende styret ut i fra de aktuelle behovene for selskapet i tillegg til de langsiktige behovene.
- Departementet foreslår videre at ordningen med varamedlemmer avvikles.
- Departementet foreslår at begrensningen i antall oppnevninger for hvert styremedlem avskaffes.

Gjennomgang av departementets høringsforslag – Sjømat Norges vurderinger og forslag til endringer

Som nevnt innledningsvis gir både medlemmer og tillitsvalgte en entydig tilbakemelding om at det er ønskelig at Norges sjømatråd også i de kommende årene skal være et sentralt fellesorgan for norsk sjømatnæring.

Basert på behandlingen i Sjømat Norges medlemsmøter og tillitsvalgte organer kan synspunktene oppsummeres slik:

1. *Det bør være en målsetning å sikre en innretning på aktiviteter og aktivitetsnivå for Sjømatrådet som sikrer størst mulig avkastning på investerte midler og bred oppslutning i næringen.*
2. *Næringen må oppleve tillit og eierskap til organisasjonen dersom Sjømatrådet også i de kommende årene skal spille en sentral rolle for en samlet sjømatnæring.*

Differensiering/reduksjon i markedsavgiften:

Sjømat Norge mener det er riktig å gjøre justeringer i markedsavgiften ved eksport av sjømat fra Norge. Sjømat Norge mener – i likhet med det som fremmes i

departementets høringsforslag – at det er riktig med en differensiert avgiftsmodell. En differensiert avgiftsmodell er langt fra noe nytt ifm finansiering av generiske markedstiltak; eksport-/markedsavgiftene for sjømatprodukter har gjennom årene variert betydelig mellom sektorer og mellom bearbeidingsgrader fra 0,2% til hele 3% på det meste. Generelt har avgiftene vært lavere dess høyere bearbeiding, for på denne måten å bidra til å understøtte bearbeiding i Norge.

Sjømat Norge tillater seg å foreslå en ny modell for markedsavgift som hviler på særlig to forutsetninger;

- a) at det er forskjell i markedsavgift mellom ulike arter og*
- b) at avgiftene for filetprodukter samt tørket og saltet fisk (tolltariffens kap. 03.04 og 03.05) er lavere enn avgiftene for hel fersk/fryst fisk (tolltariffens kap. 03.02 og 03.03).*

Differensiering innen tolltariffens kap. 03 vil ikke bare sikre inntekter til Sjømatrådet på det nivå som departementet antyder i sitt høringsforslag, men også medvirke til å fremme økt bearbeiding og verdiskaping i norske virksomheter. Sjømat Norge mener det er viktig å bruke incitamentet der hvor disse finnes til å styrke bearbeiding i Norge. Det er også slik at for bearbeidede produkter er det generelt mindre aktuelt å trekke veksler på generiske markedstiltak.

Sjømat Norge vil fremme en modell for markedsavgift som er slik:

- *Den generelle markedsavgiften for levende fisk settes til 0,75% (tolltariffens kap. 03.01).*
- *Markedsavgiften for hel fersk eller fryst laks og ørret settes til 0,6% (tolltariffens kap. 03.02 og 03.03).*
- *Markedsavgiften for hel fersk eller fryst pelagisk fisk settes til 0,5% (tolltariffens kap. 03.02 og 03.03).*
- *Markedsavgiften for øvrige produkter av hel fersk/fryst fisk i tolltariffens kap. 03.02 og 03.03 settes til 0,75%.*
- *For filetprodukter samt tørket og saltet fisk settes avgiften til 0,4% (tolltariffens kap. 03.04 og 03.05).*
- *Avgiften i tolltariffens kap. 03.06-03.08 settes til 0,6%.*
- *Avgiften i tolltariffens kap. 16.04- fjernes.*

Med disse avgiftssatsene ville samlet avgift for 2014 utgjort vel 370 mill. kroner inklusive årsavgift (mot faktisk 502 mill kroner).

Summen for totalbudsjett er så godt som identisk med departementets høringsforslag, hvor markedsavgiften for laks, ørret og pelagisk fisk - i det ene konkrete forslaget - er foreslått satt til 0,5%, mens de øvrige sektorene beholder sin sats på 0,75% (ville gitt et budsjett på omlag 375 mill. kroner, inkl. årsavgift).

Som departementet påpeker i sitt høringsbrev, forventes imidlertid eksportverdiene å øke i årene fremover slik at det samlede budsjettet vil kunne bli høyere enn dette.

Sjømat Norge vil knytte følgende kommentarer til forslaget:

- Det synes å være betydelig interesse i næringen for å opprettholde dagens satser for markedsavgift på 0,75% for hele ferske og frysede hvitfiskprodukter
- For hel fersk eller fryst laks og ørret sikrer de generelt gode prisene et budsjett

som selv med reduksjon fra 0,75 til 0,6% i markedsavgift gir gode muligheter for markedsinvesteringer. Man er i tillegg i en situasjon hvor det like gjerne kan bli en reduksjon som vekst i tilførselen av norsk laks og ørret i de kommende årene. Når veksten i tilførselen uteblir kan det være riktig å også gjøre endringer i markedstiltak som er ment å øke etterspørselen.

- Bare i begrenset grad er hel fersk eller fryst pelagisk fisk identifiserbar med norsk opprinnelse i enkelte markeder. Dette tilsier at generisk markedsføring ikke vil ha optimal effekt. Markedsavgiften bør som følge av dette reduseres til 0,5%.
- For filetoprodukter samt tørket og saltet fisk av alle fiske­slag tilrås det at markedsavgiften settes til 0,4%. Dette vil både være et reelt bidrag til økt norsk bearbeiding samt signal fra myndighetene om at dette er noe en ønsker å støtte aktivt opp om.
- For krepsdyr, bløtdyr og virvelløse dyr som lever i vann (tolltariffens kap. 03.06-03.08) tilrås markedsavgiften satt til 0,6%. Det er begrenset behov for generiske markedsaktiviteter som følge av at særlig rekemarkedet preges av betydelig grad av business-to-business. Det er i tillegg lite reker i markedet.
- Avgiften for bearbejdede varer i tolltariffens kap. 16.04- foreslås fjernet helt, noe som også er i tråd med departementets forslag.

Endret styrevalgprosess:

Dersom departementets forslag går gjennom som foreslått mister Sjømat Norge noe av den eksklusive retten organisasjonen har hatt til å foreslå styremedlemmer til Norges sjømatråd.

Sjømat Norge innser at det over tid trolig vil være vanskelig å forsvare den posisjonen organisasjonen har i dag ved oppnevning av styrerepresentanter til Sjømatrådet.

Det overordnede målet må være at styret skal være representativt for fiskeri- og havbruksnæringen, slik også departementet fremhever. I tillegg mener Sjømat Norge at styrerepresentantene (med unntak av de ansattes representanter) skal være aktive næringsutøvere og ikke organisasjonsbyråkrater.

For å sikre at Sjømatrådets markedsaktiviteter gir størst mulig avkastning er det viktig at personer som deltar aktivt i markedsarbeid har styring med midlene som er krevd inn fra selskaper i næringen og som dermed må oppfattes som næringens egne midler. Aktive næringsutøvere som er engasjert i markedsaktiviteter i det daglige bør være i klart flertall i styret i Norges sjømatråd.

Sjømat Norge mener videre det er grunn til å problematisere at ordningen med varamedlemmer avvikles. Departementet anmodes om å vurdere pånytt om dette er hensiktsmessig. Dersom det ikke skal oppnevnes varamedlemmer mener Sjømat Norge at styret i Norges sjømatråd bør utvides med 1-2 eieroppnevnte styrerepresentanter.

Likeledes mener Sjømat Norge at en kan stille spørsmål ved hensiktsmessigheten med at begrensningen i antall oppnevninger for hvert styremedlem avskaffes. I de fleste offentlige organisasjoner er det i dag begrensninger for hvor mange ganger man kan oppnevnes eller velges til samme verv. Sjømat Norge vil tilrå at det er en begrensning på seks års funksjonstid som tillitsvalgt i styret for Norges sjømatråd.

Oppsummering - innspill fra Sjømat Norge til Nærings – og fiskeridepartementet ifm forskriftsendringer vedrørende eksport av fisk og fiskevarer

1. *Sjømat Norge mener det bør være en sentral målsetning å sikre en innretning på aktiviteter og aktivitetsnivå for Norges sjømatråd som gir størst mulig avkastning på investerte midler og bred oppslutning i næringen.*
2. *Næringen må oppleve tillit og eierskap til organisasjonen dersom Sjømatrådet også i de kommende årene skal spille en sentral rolle for en samlet sjømatnæring. For å nå disse målene er det nødvendig med justeringer i Sjømatrådets rammevilkår. Sjømat Norge sier seg tilfreds med at departementet foreslår konkrete nedjusteringer i markedsavgiftene. Sjømat Norge forutsetter at Sjømatrådets administrasjon og kontorstruktur tilpasses et nytt inntektsnivå og at styret i Sjømatrådet tar de endelige beslutninger. Andel av felleskostnader bør stå i forhold til hva hver enkelt sektor betaler i markedsavgift.*
3. *Sjømat Norge vil fremme en modell for markedsavgift som er slik:*

- *Den generelle markedsavgiften for levende fisk settes til 0,75% (tolltariffens kap. 03.01).*
- *Markedsavgiften for hel fersk eller fryst laks og ørret settes til 0,6% (tolltariffens kap. 03.02 og 03.03).*
- *Markedsavgiften for hel fersk eller fryst pelagisk fisk settes til 0,5% (tolltariffens kap. 03.02 og 03.03).*
- *Markedsavgiften for øvrige produkter av hel fersk/fryst fisk i tolltariffens kap. 03.02 og 03.03 settes til 0,75%.*
- *For filetprodukter samt tørket og saltet fisk settes avgiften til 0,4% (tolltariffens kap. 03.04 og 03.05).*
- *Avgiften i tolltariffens kap. 03.06-03.08 settes til 0,6%.*
- *Avgiften i tolltariffens kap. 16.04- fjernes.*

Med disse avgiftssatsene ville samlet avgift for 2014 utgjort vel 370 mill. kroner inklusive årsavgift (mot faktisk 502 mill kroner).

Som departementet påpeker i sitt høringsbrev, forventes imidlertid eksportverdiene forventes å øke i årene fremover slik at det samlede budsjettet vil kunne bli noe høyere enn dette.

4. *Budsjettet kan også økes ved at andre sjømatprodukter inkluderes i Sjømatrådets finansieringsgrunnlag og aktiviteter. Det er eksempelvis kommet henvendelser fra medlemsbedrift i Sjømat Norge om at inntekter som følger av eksport av produkter fra sjøpattedyr kan ilegges markedsavgift; eventuelt om denne sektoren kan trekke veksler på Sjømatrådets kompetanse gjennom andre betalingsmodeller. Dette er noe departementet og Sjømatrådet kan vurdere nærmere.*
5. *Sjømat Norge gir sin tilslutning til å fjerne begrensningen i hvilke organisasjoner som skal kunne foreslå medlemmer til styret. Det overordnede målet må være at styret skal være representativt for fiskeri- og havbruksnæringen, slik også departementet fremhever. I tillegg mener Sjømat*

Norge at styrerepresentantene (med unntak av de ansattes representanter) skal være aktive næringsutøvere og ikke organisasjonsbyråkrater.

- 6. For å sikre at Sjømatrådets markedsaktiviteter gir størst mulig avkastning er det viktig at personer som deltar aktivt i markedsarbeid har styring med midlene som er krevd inn fra selskaper i næringen og som dermed må oppfattes som næringens egne midler. Aktive næringsutøvere som er engasjert i markedsaktiviteter i det daglige bør være i klart flertall i styret i Norges sjømatråd.*
- 7. Sjømat Norge mener videre det er grunn til å problematisere at ordningen med varamedlemmer avvikles. Departementet anmodes om å vurdere pånytt om dette er hensiktsmessig, og gjerne vurdere 1-2 nummererte varamedlemmer. Eventuelt bør styret utvides.*
- 8. Likeledes mener Sjømat Norge at en kan stille spørsmål ved hensiktsmessigheten med at begrensningen i antall oppnevninger for hvert styremedlem avskaffes. I de fleste offentlige organisasjoner er det i dag begrensninger for hvor mange ganger man kan oppnevnes eller velges til samme verv. Sjømat Norge vil tilrå at det er en begrensning på seks års funksjonstid som tillitsvalgt i styret for Norges sjømatråd.*
- 9. Sjømat Norge registrerer at hele 28 høringsinstanser er bedt om å uttrykke sin mening om de forslag departementet fremmer, hvorav en lang rekke myndighetsorganer og avgiftsfinansierte organisasjoner. I tillegg registrerer Sjømat Norge at en rekke politiske organer langs kysten fatter vedtak om Sjømatrådets fremtidige aktiviteter og aktivitetsnivå. Sjømat Norge vil som påpekt foran understreke at næringen må oppleve tillit og eierskap til organisasjonen dersom Sjømatrådet også i de kommende årene skal spille en sentral rolle for en samlet sjømatnæring. Dette fordrer at det er synspunktene fra de deler av næringen som står for finansieringen av Sjømatrådet som vektlegges av departementet.*

Med vennlig hilsen

Geir Ove Ystmark
Adm dir
(sign.)

Trond Davidsen
Ass dir
(sign.)